

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: IV/ 0 2 2 1 1 - 0 / 2024

T. Alkotmánybíróság részére
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.
a Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság útján

Erkezés módja
☐ POSTÁN ☒ EGYÉB:

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Példány: 1 Melléklet: 16 Kezelőiroda: 1

Alulírott [redacted] (székhelye: [redacted] 1-3) az indítványozónak nincs ettől eltérő kézbesítési címe, az indítványozó elektronikus levélcíme: [redacted] nyilvántartó hatóság: Budapest Környéki Törvényszék Cégbírósága, nyilvántartási szám: [redacted] adószám: [redacted] az indítványozó törvényes képviselője: [redacted] igazgatósági tagok, kézbesítési címük: [redacted] mint indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a jelen alkotmányjogi panaszhoz I/1. sz. alatt csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt jogi képviselője, a Hegymegi-Barakonyi és Fehérváry Baker & Mckenzie Ügyvédi Iroda (székhelye: [redacted] útján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a Győri Törvényszék 1.K.701.593/2023/3. sz. ítélete alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és szíveskedjék az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontja, illetve az Abtv. 41. § (3) bekezdése és 45. § (2) bekezdése alapján megállapítani, hogy a 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 2022. augusztusában hatályos 1. § (2) és (3) bekezdései, továbbá 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenesek és azok a Győri Törvényszék 1.K.701.593/2023/3. számú ítéletével elbírált ügyben nem alkalmazhatók.

Kérelmünk indokolásaként az alábbiakat adjuk elő.

1. **Az Indítvány befogadásával kapcsolatos körülmények**
 - a) Az Alkotmányjogi panasszal támadott egyedi bírói döntésben alkalmazott jogszabály és az alapul fekvő eljárás
 - (1) A jelen alkotmányjogi panasz a Győri Törvényszék 1.K.701.593/2023/3. sz. ítélete (a továbbiakban: panaszolt határozat) illetve az annak alapjául szolgáló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Árrendelet) 2022. augusztus 11. napján hatályos 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése ellen irányul. Az ítéletet az indítványozó I/2. sz. alatt csatolja jelen alkotmányjogi panaszhoz.
 - (2) Az alapul fekvő – egyesített – közigazgatási peres eljárásban az indítványozó mint felperes vett részt és két, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) által az Árrendelet 1. § (2) és (3) bekezdéseinek megsértése miatt meghozott, fogyasztóvédelmi bírságot kiszabó közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kérte azon az alapon, hogy az Árrendelet közigazgatási eljárásokban alkalmazott 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése Alaptörvény ellenesek.
 - (3) Az első közigazgatási eljárásban az alperes hatósági jogkörében eljárva az Indítványozó [redacted] alatt üzemeltetett [redacted] elnevezésű egységben 2022. augusztus 11. napján hatósági ellenőrzést végzett, melynek során az Árrendelet rendelkezéseinek betartását ellenőrizte. Az alperes a hatósági eljárás eredményeként arra jutott, hogy az Indítványozó megsértette az Árrendelet 1. § (2) bekezdését és (3) bekezdés b) pontját, mivel az Indítványozó által üzemeltetett [redacted] elnevezésű egységben a hatósági ellenőrzés napján az 1 kg-os Krajowa kristálycukor, valamint az 1 l-es Grande finomított napraforgó étolaj esetében a hatóság árnál magasabb eladási árat alkalmazott. Erre

tekintettel az alperes a GY/49/01061-4/2022. sz. határozattal Árrendelet 3. § (2) bekezdése alapján 250.000 Ft közigazgatási bírságot szabott ki az Indítványozóra. Ezt a közigazgatási határozatot I/3. sz. alatt csatoljuk.

- (4) A második közigazgatási eljárásban az alperes hatósági-jogkörében eljárva a felperes [REDACTED] alatt üzemeltetett [REDACTED] elnevezésű egységben 2022. augusztus 3. napján hatósági ellenőrzést végzett, melynek során az Árrendelet rendelkezéseinek betartását ellenőrizte. Az alperes a hatósági eljárás eredményeként arra jutott, hogy a felperes megsértette az Árrendelet 1. § (2) bekezdését és (3) bekezdés b) pontját, mivel a felperes által üzemeltetett [REDACTED] elnevezésű egységben a hatósági ellenőrzés napján az 11-es Grande finomított napraforgó étolaj esetében a hatóság árnál magasabb eladási árat alkalmazott. Erre tekintettel az alperes a GY/49/01063-4/2022 sz. határozattal az Árrendelet 3. § (2) bekezdése alapján 250.000 Ft közigazgatási bírságot szabott ki az Indítványozóra. Ezt a közigazgatási határozatot I/4. sz. alatt csatoljuk, I/5. sz. alatt csatoljuk továbbá a határozat tárgyában indult I.K.701.441/2022. sz. közigazgatási pernek az ítélettel elbírált I.K.701.440/2022. sz. alatt indult perhez való egyesítését elrendelő végzést (utóbbi per felfüggesztésre került majd sikeres fellebbezést követően I.K.701.593/2023. sz. alatt folytatódott).
- (5) Az Árrendelet megsértése a közigazgatási eljárásban az 1. § (2) és (3) bekezdései vonatkozásában került kifejezetten megállapításra, az 1. § (2) és (3) bekezdéseinek megsértése azonban nem különíthető el az Árrendelet 2. § (1) bekezdése szerinti forgalmazási kötelezettségtől, mert ez biztosítja az 1. § (2) és (3) bekezdéseiben rögzített árak tényleges érvényesülését (e kötelezettség hiányában a kereskedők az 1. § (2) és (3) bekezdéseiben rögzített, veszteséget jelentő árakon nem árusítanak a termékeket). A közigazgatási eljárás ennek megfelelően a az Árrendelet 2. § (1) bekezdésének ellenőrzésére is kiterjedt és az Árrendelet 1. § (2) és (3) bekezdéseiben és 2. § (1) bekezdésében rögzített szabályok alkotmányjogi szempontból egységet képeznek és egységesen vizsgálandóak.
- (6) A Györi Törvényszék I.K.701.593/2023/3. sz. ítéletével a keresetet elutasította, döntően azon az alapon, hogy: *"A jogállam sérelme, visszaélősszerű jogalkotás körében a felperes a gazdasági, politikai indokok megalapozatlanságára hivatkozott, melynek vizsgálata nem a bíróság feladata. A tulajdonhoz való jog, a vállalkozáshoz való jog és a szerződés szabadsága nem korlátlan alapjog. A korlátozás esetében annak szükségessége, arányossága a vizsgálat szempontja. E követelmények sérelme a bíróság megállapítása szerint nem merült fel. A diszkrimináció és a verseny sérelme kapcsán a felperes vele nem összehasonlítható csoportokra hivatkozott, végül pedig az egészséghez való jog sérelme a felperes, mint vállalkozás esetében objektíve fel sem merülhet."*
- b) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje
- (7) A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítélet elektronikus úton került az indítványozó jogi képviselője részére kézbesítésre, amelynek időpontja 2024. március 4. napja.
- (8) Ennek megfelelően az indítványozó rögzíti, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartásra került.
- c) Az Indítványozó érintettségének és további jogorvoslati jog hiányának bemutatása
- (9) A bírói döntés az indítványozó fogyasztóvédelmi bírsággal kapcsolatos jogvitája tárgyában született, a bíróság az indítványozó kereseteit elutasította, a támadott bírói döntés rá nézve rendelkezést tartalmaz, így az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján érintettség fennáll.
- (10) Az Alkotmánybíróság a személyes érintettséggel kapcsolatos gyakorlatát a következőképpen foglalta össze. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelm orvoslása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek" (33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]-[62], [66]); (3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]).

- (11) A bírói döntés alapjául szolgáló Árrendelet a napi fogyasztási cikket értékesítő kereskedő általi, üzletben vagy bevásárlóközpontban folytatott kereskedelmi tevékenységre és a csomagküldő kereskedelemre vonatkozott. E tevékenységet az Indítványozó végzi, melyet az ide I/6. sz. alatt csatolt cégkivonat 9/206. bejegyzése, továbbá maguk a közigazgatási határozatok is igazolnak.
- (12) Minthogy a panasszal támadott ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, az indítványozó kimerítette jogorvoslati lehetőségeit, így az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont szerinti feltétel is fennáll.
- d) Annak bemutatása, hogy az egyedi bírói döntésben alkalmazott jogszabály kapcsán felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés
- (13) A jelen alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést érint.
- (14) Az alapvető jelző az alkotmányjogi kérdés jelentőségéhez kapcsolódik. Az Alkotmánybíróság megállapította e kritérium érvényesülését ott, ahol a testület érdemi határozata a jövőre nézve megfogalmazhatja azokat a szempontokat, amelyeket figyelembe véve a jogalkalmazók hasonló ügyben kellőképpen mérlegelni tudnak (3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [33]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]). Ugyanez a megfontolás a jogalkotóra nézve is igaz.
- (15) Az idézett gyakorlat alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a különleges jogrendi jogalkotás alkotmányos határainak meghatározása és érvényesítése, így annak eldöntése, hogy az Árrendelet szerinti szabályozásra a különleges jogrend felhatalmazást ad-e, különösen mivel a jogalkotó a különleges jogrendi jogalkotásra vonatkozó felhatalmazással rendkívül széles körben él és jelenleg is van hatályban árszabályozásra irányuló veszélyhelyzeti jogalkotás (d.: 162/2023. (V. 5.) Korm. rendelet).
- (16) Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az is, hogy ilyen árszabályozás és árusítási kötelezettség előírása összeegyeztethető-e a jogállamiság, a tulajdonhoz való jog, a vállalkozás és szerződés szabadsága, a verseny és a fogyasztói jogok védelme, az egészséghez való jog és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alaptörvényi rendelkezéseivel, különös tekintettel arra, hogy a jogalkotó az élelmiszer termékek egyre bővülő köre tekintetében alkalmaz árszabályozást jelenleg is (ld.: 162/2023. (V. 5.) Korm. rendelet) és az árszabályozás alkalmazása további termékek (pl. üzemanyagok) tekintetében is ismét felmerült.
- (17) Az alkotmányjogi kérdés az egyedi ügyön túlmutató jelentőségű akkor is, ha az jelentős gazdasági és társadalmi hatásokkal jár (ld. például a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat).
- (18) Az Árrendelet rendelkezései lényegileg a lakosság egészét és az élelmiszer-kereskedelmi szektor túlnyomó többségét érintették, így megállapítható, hogy az Árrendelet rendelkezései nem csupán az Indítványozónak egyedileg okoznak sérelmeket, hanem jelentős gazdasági és társadalmi hatásokat is maguk után vontak, így alkotmányjogi megítélésük is alapvető jelentőségű.

2. Az egyedi bírói döntésben alkalmazott Alaptörvény-ellenes jogszabály bemutatása

- (19) Az Árrendelet 2022. január 14-én jelent meg és az itt releváns rendelkezések vonatkozásában 2022. február 1-én lépett hatályba (5. § (1) bekezdése). Az Árrendelet úgy rendelkezett, hogy 2022. május 2-án hatályát veszti (6. § (2) bekezdése).
- (20) Az Árrendeletet aláíró kormányfő a rendelet megalkotását a közösségi médiában azzal indokolta 2022. január 12-én, hogy: „A vírus mellett az áremelkedés kérdésével foglalkoztunk, hiszen egész Európában nőnek az árak az energia árak emelkedése miatt.”¹ 2022. január 19-én a Miniszterelnöki Kabinetiroda parlamenti államtitkára többek között az Árrendelet kapcsán úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés célja az, hogy „javítsa a magyarok megélhetését”². A hatálybalépés napján egy államtitkár úgy nyilatkozott, hogy „az emelkedő energiaárak az egész világon inflációs spirált indítottak el, ami nem kímélte az élelmiszerárakat sem. A kormány elkötelezett abban, hogy csökkentse az emberek terheit, ezért vezette

¹ <https://fb.watch/h0WEEyWvd1/>, ugyanez: <https://kormany.hu/hirek/februar-1-tol-itt-az-elelmiszerarstop>

² <https://kormany.hu/hirek/a-kormany-dontesei-a-magyar-csaladok-megelheteset-javitjak>

be a rezsicsökkentést, a kamatstopot és rögzítette az üzemanyagok tarifáit. Februártól pedig hat alapvető élelmiszer árát fagyasztja be.”³

- (21) Az Árrendeletet a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése szerinti veszélyhelyzeti jogalkotásként alkotta meg. Az Árrendelet az itt releváns rendelkezések tekintetében a Kat. 51/A. §-ban és a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény 2. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazásra hivatkozott.
- (22) Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdés ekkor hatályos szövege szerint *„A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.”*
- (23) A hivatkozott sarkalatos törvény a Kat., melynek hivatkozott, ekkor hatályos 51/A. § (1) bekezdése *„az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében kihirdetett veszélyhelyzetben - a 21-24. alcímében meghatározott rendkívüli intézkedéseken és szabályokon túl - az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében”* tette lehetővé azt, hogy a Kormány *„rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat”*.
- (24) A Kat. 51/A. § (2) bekezdése ezt azzal egészíti ki, hogy a Kormány a felhatalmazását *„- a szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan - a humánjárvány megelőzése, kezelése, felszámolása, továbbá káros hatásainak megelőzése, illetve elhárítása céljából”* gyakorolhatja.
- (25) A 2021. évi I. törvény 2. § (1) bekezdése a veszélyhelyzetben hozott kormányrendeletek hatályának a 2021. évi I. törvény hatályvesztéséig való meghosszabbítását tette lehetővé.
- (26) Az Árrendelet első módosítására 2022. április 28-án került sor a 162/2022. (IV. 28.) Korm. rendelettel. Ezen módosítás lényege az, hogy az árszabályozás és forgalmazási kötelezettség 2022. július 1-ig meghosszabbításra került, az Árrendelet hatályvesztése pedig a 2021. évi I. törvény hatályvesztéséhez igazodott.
- (27) Már ezt megelőzően, 2022. március 29-én úgy nyilatkozott a pénzügyminiszter, hogy *„a kormány célja most az, hogy megvédje a magyar embereket a háború hatásaitól, ezért már hetekkel korábban döntött a benzinárstop, az élelmiszerárstop, a kamatstop és a rezsicsökkentés fenntartásáról.”⁴* Ezzel egyezően 2022. március 31-i államtitkári nyilatkozat szerint: *„Az élelmiszerárstop tehát működik, közel két hónapja védi a magyar embereket az az energiaárak és a háború okozta áremelkedéstől.”⁵*
- (28) A 2021. évi I. törvény 2022. június 1-én hatályát veszítette (2021. évi CXXX. törvény 84. §). Ennek folyományaként az Árrendelet hatályvesztése is bekövetkezett.
- (29) Időközben azonban a Kormány a 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel 2022. május 24-én veszélyhelyzetet hirdetett *„az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében”*.
- (30) A 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés 16. pontja alapján pedig az Árrendelet a 2022. május 31-én hatályos szöveggel 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet hatálybalépésének időpontjában – 2022. június 1-én (3. §) – ismét hatályba lépett.
- (31) A 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet ugyancsak az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése szerinti veszélyhelyzeti jogalkotásként született meg. Az 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet felhatalmazó rendelkezésként a Kat. ekkor hatályos 51/A. § (3)-(4) bekezdéseiben kapott felhatalmazásra hivatkozott.
- (32) A Kat. ekkor hatályos 51/A. § (3)-(4) bekezdései *„szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárítása érdekében kihirdetett veszélyhelyzetben”* az *„élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonság, valamint a*

³ <https://kormany.hu/hirek/az-elelmiszerarstop-a-magyar-csaladok-vedelmet-szolgalja>

⁴ <https://kormany.hu/hirek/a-magyar-gazdasag-erosebb-es-ellenallobb-mint-korabban>

⁵ <https://kormany.hu/hirek/ket-honapja-olcsobbak-az-elelmiszerarstopos-termeket>

nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében” adtak jogalkotási felhatalmazást a Kormány részére, azzal, hogy a Kormány e jogkörét „– a szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan – a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek megelőzése, kezelése, felszámolása céljából gyakorolhatja”.

- (33) A 2022. évi VI. törvény 2022. június 8-án felhatalmazta a Kormányt, hogy a veszélyhelyzetben alkotott rendeletek hatályát a 2022. évi VI. törvény hatályvesztéséig hosszabbítsa meg, amely ekkor állapot szerint 2022. november 1-ét jelentette. A Kormány a kapott felhatalmazással élve a 203/2022. (VI. 8.) Korm. rendelettel az Árrendelet hatályát a 2022. évi VI. törvény hatályvesztéséig meghosszabbította.
- (34) Ezt követően a 214/2022. (VI. 17.) Korm. rendelettel az Árrendelet szerinti árszabályozás és forgalmazási kötelezettség 2022. október 1-ig meghosszabbításra került⁶.
- (35) Az Árrendelet 2022. augusztusában hatályos, releváns rendelkezései a következők voltak:

1. § (1) A piaci rendellenességek káros hatásainak megelőzése érdekében a 2022. február 1. és 2022. október 1. közötti időszakban az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ártörvény) Melléklet I. pont A) alpontjában foglalt táblázatban foglaltakon túl hatósági áras termék az 1. melléklet szerinti termék.

(2) Az 1. melléklet szerinti termék vonatkozásában üzletben vagy bevásárlóközpontban folytatott kereskedelmi tevékenység és a csomagküldő kereskedelem során alkalmazandó bruttó kiskereskedelmi ár a kereskedelemről szóló törvény szerinti napi fogyasztási cikkeket értékesítő kereskedő (a továbbiakban: kereskedő) által 2021. október 15. napján alkalmazott bruttó kiskereskedelmi árnál nem lehet magasabb.

(3) A 2021. október 15. napján alkalmazott bruttó kiskereskedelmi ár helyett

a) ha a 2021. október 15. napján alkalmazott bruttó kiskereskedelmi ár nem áll rendelkezésre, akkor a kereskedő által 2021. október 15. napját megelőzően alkalmazott utolsó bruttó kiskereskedelmi árat kell alkalmazni,

b) ha az a) pont szerinti bruttó kiskereskedelmi ár nem állapítható meg, akkor a Központi Statisztikai Hivatal honlapján 2021. október hónapra vonatkozóan közzétett átlagos fogyasztói árat kell alkalmazni, amennyiben rendelkezésre áll.

(4) Ha a kereskedő a (2) bekezdés szerinti alkalmazandó ára kiárúsítás, leárazás, akció, szezonális kedvezmény, promóciós értékesítés (a továbbiakban együtt: kedvezményes értékesítés) során alkalmazott ár lenne, akkor a kedvezményes értékesítés előtti legutolsó nem kedvezményes bruttó kiskereskedelmi árat kell alkalmazni.

[...]

2. § (1) A kereskedő az 1. melléklet szerinti, 2021. október 15. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi mennyiség árusítására köteles.

[...]

3. § (1) Az e rendeletben meghatározott előírások érvényre juttatására szolgáló, az Ártörvény 16. §-a szerinti közigazgatási hatósági ügyekben a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló kormányrendelettel kijelölt általános fogyasztóvédelmi hatóság (a továbbiakban: hatóság) – az 1. § (5) bekezdése tekintetében a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal bevonásával – jár el.

(2) Ha a hatóság az 1. és 2. § szerinti kötelezettségek megsértéséről ellenőrzése során tudomást szerez, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 38/B. §-ától és az Ártörvény 16. §-ától eltérően

⁶ Az Árrendelet ezt követően a 367/2022. (IX. 29.) Korm. rendelettel 2022. december 31-ig meghosszabbításra, majd a 451/2022. (XI. 9.) Korm. rendelettel módosításra került, ennek azonban a jelen panasz szempontjából jelentősége nincs.

a) 50 000 forinttól 3 000 000 forintig terjedő bírságot szab ki, vagy

b) ismételt jogsértés esetén döntésével elrendelheti, hogy a kereskedő tevékenységét ideiglenesen nem folytathatja, amelynek időtartama legalább egy nap, legfeljebb fél év lehet.

(3) A (2) bekezdés a) pontja szerinti jogkövetkezmény többször is alkalmazható úgy, hogy a korábbi jogsértés esetén kiszabott bírság legalább kétszeresét eléri ismételt alkalmazás esetén és a bírság legmagasabb összegére vonatkozó rendelkezést nem kell figyelembe venni.

(4) Többszörösen ismételt jogsértés esetén a (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti jogkövetkezmény együtt is alkalmazható.

1. melléklet a 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelethez

Hatósági áras termékek

Megnevezés

1. kristálycukor (fehér cukor) 2. búzafinomliszt BL 55 3. finomított napraforgó étolaj
4. házi sertés comb (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva) 5. csirkemell, csirkefarhát – hát, egyben vagy külön far és szárnyvég (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva) 6. ultra magas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% tömegszázalék zsírtartalmú tehéntej

(36) Az Árrendelet jelenleg már nincs hatályban.

3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

(37) Az alkotmányjogi panasszal támadott egyedi bírói döntés során alkalmazásra került Árrendelet rendelkezései az Alaptörvény következő rendelkezéseit sértik:

- B) cikk (1) bekezdése: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- XIII. cikk (1)-(2) bekezdései: „Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”
- M) cikk (1)-(2) bekezdései: „Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik. Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”
- XII. cikk (1) bekezdése: „Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”
- XV. cikk (1)-(2) bekezdése: „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”
- XX. cikk (1)-(2) bekezdése: „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. [E] jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

(38) Mindezzel összefüggésben Indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1)-(2) bekezdéseiben, XII. cikk (1) bekezdésénem és XV. cikk (1)-(2) bekezdésében biztosított, fent idézett jogai sérültek.

- (39) Indítványozó gazdasági társaság, akit megilletnek a megjelölt alapvető jogok, így jogosult ennek megfelelően alkotmányjogi panasz előterjesztésére a meghatározott jogainak érvényesítése érdekében az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében: „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”
- b) Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme és az egyedi bírói döntésben alkalmazott jogszabály Alaptörvény-ellenességének indokolása
- i. *A jogállam sérelme: visszaélészerű veszélyhelyzeti jogalkotás*
- (40) Az Árendelet megalkotásakor sarkalatos törvény (Kat. 51/A. § (1)-(2) bekezdései) a veszélyhelyzeti jogalkotással szemben három követelményt támasztott:
- egyfelől, hogy a jogalkotásra a „*az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében*” kerüljön sor,
 - másfelől, hogy a jogalkotásra „*a humánjárvány megelőzése, kezelése, felszámolása, továbbá káros hatásainak megelőzése, illetve elhárítása céljából*” kerüljön sor,
 - harmadrészt, hogy egyes törvények alkalmazásának felfüggesztésére, az azoktól való eltérésre vagy más rendkívüli intézkedésre „*a szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan*” kerüljön sor.
- (41) A Kormány hivatalos honlapján közzétett tájékoztatások (ld. (20) alatt) szerint azonban maga a jogalkotó sem a humánjárvánnyal, annak megelőzésével, kezelésével, felszámolásával, avagy káros hatásainak megelőzésével vagy elhárításával összefüggő rendelkezésként értékelte az Árendelet megalkotását. A kormányfő szerint a „*vírus mellett*” merült fel az árak szabályozása mint téma, és nem a humánjárvánnyal, hanem „*az energia árak emelkedése miatt*” áremelkedéssel összefüggésben. A kormányzati tájékoztatásban az Árendelet megalkotása kapcsán a 'magyarok megélhetésének javítása' ill. az 'emberek terheinek csökkentése' jelenik meg a szabályozás okaként, lényegében tehát jóléti intézkedések.
- (42) Józan ésszel objektíve is megállapítható, hogy 6 db élelmiszer árának szabályozása ill. ezekre forgalmazási kötelezettség előírása nem áll a koronavírus vagy következményei leküzdésével oksági kapcsolatban, a koronavírus és következményei leküzdéséhez nem szükséges és azzal nem is arányos, ahogy sem elméletben, sem gyakorlatban nem hozható összefüggésbe sem az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságával, sem a nemzetgazdaság stabilitásával. Ti. az érintett élelmiszerek egyike sem előzi meg vagy kezeli a koronavírust vagy annak következményeit, azok 2021. október 15-i árszinten való forgalmazása nem szükséges az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának vagy a nemzetgazdasági stabilitásnak a megteremtéséhez vagy megőrzéséhez stb. Itt szükséges megjegyezni, hogy az érintett élelmiszerek az Árendelet előtt széles körben, lényegében bárhol folyamatosan hozzáférhetőek voltak, hozzáférhetőségük vagy áraik alakulása az egyéb élelmiszertermékektől lényeges eltérést nem mutatott.
- (43) Még kétségtelenebbé teszi a veszélyhelyzet és a veszélyhelyzeti jogalkotási felhatalmazás okaival való összefüggés hiányát az, hogy még a koronavírus miatti veszélyhelyzet fennállta alatt is úgy került meghosszabbításra az Árendelet hatálya, hogy a hivatalos kormányzati honlapon közzétett tájékoztatás azt a 'magyar embereknek az energiaárak és a háború okozta áremelkedéstől való megvédésével' indokolta, amit ismét csak világosan jóléti intézkedésre utal.
- (44) Ezt követően az Árendelet a háborús veszélyhelyzetre hivatkozva került fenntartásra. E vonatkozó sarkalatos törvény, a Kat. 51/A. § (3)-(4) bekezdései a veszélyhelyzeti jogalkotással szemben ismét csak három követelményt támasztott:
- egyfelől, hogy a jogalkotásra „*az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében*” kerüljön sor,

- másfelől, hogy a jogalkotásra „a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek megelőzése, kezelése, felszámolása céljából” kerüljön sor,
 - harmadrészt, hogy egyes törvények alkalmazásának felfüggesztésére, az azoktól való eltérésre vagy más rendkívüli intézkedésre „a szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan” kerüljön sor.
- (45) A veszélyhelyzeti jogalkotással szembeni követelményeket az Árendelet nyilvánvalóan a háborús veszélyhelyzet kapcsán sem teljesíti.
- (46) Egyfelől, épp az Árendelet és az azzal kapcsolatos, a hivatalos kormányzati honlapon közzétett tájékoztatás mutatja meg, hogy az élelmiszerárak emelkedése nem a szomszédos ország ellen indított háború következménye, olyannyira nem, hogy a jogalkotó maga nevezte meg az 'energiaárak emelkedését' az áremelkedés okaként, és tartotta indokoltnak az árak szabályozását már a háború megindítását megelőzően. (E körben köztudomású tény, hogy háborús veszélyhelyzet alapjául szolgáló 2022. évi Ukrajna elleni orosz támadásra 2022. február 24-én került sor. Mindeközben az Árendelet 2022. január 14-i.)
- (47) Másfelől, akármi is legyen a háború és az infláció viszonya, kizárható, hogy a koronavírus járvány és a háború pontosan ugyanolyan, betű szerint egyező intézkedéseket tegyen szükségessé. Ezzel szemben teljesen világos, hogy az Árendelet sem a koronavírus járvánnyal, sem a háborúval nem függ össze, hanem egy jóléti intézkedésről van szó.
- (48) Az is bizonyos, hogy az Árendelet előírásai sem az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, sem a nemzetgazdaság stabilitásának a garantálásához nem kapcsolódnak, ezek érdekében nem szükségesek, így ezekkel a célokkal arányosak sem lehetnek. Itt jegyezzük meg, hogy a háború gazdasági hatásai a Magyarországhoz sok szempontból hasonló és hasonló, jobb vagy rosszabb gazdasági fejlettségű közép és kelet európai államok egyikében sem idéztek elő az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságát vagy a nemzetgazdaság stabilitását veszélyeztető helyzetet, sőt áruhiány is csak Magyarországon és csak az Árendelettel érintett élelmiszertermékek vonatkozásában jelentkezett és az élelmiszer infláció sem magasabb, sőt, jellemzően alacsonyabb ezen összehasonlítható államokban, mint Magyarországon.
- (49) A fentiekből világosan megállapítható az Alaptörvény 53. cikkének (2) bekezdésében foglalt szabály megsértése.
- (50) Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamisági követelmény megsértése tekintetében előadjuk még, hogy az Alkotmánybíróság a 15/2021. (V. 13.) AB határozatban rámutatott: „az alkotmányozónak nem volt célja a különleges jogrendi jogalkotót felhatalmazni sem arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjog-korlátozást vezessen be, sem arra, hogy egyes alapjogokat jobban korlátozzon, mint amennyire a rendkívüli körülmény indokolja” Ezt az álláspontját az Alkotmánybíróság a 23/2021. (VII. 13.) AB határozatban is fenntartotta. Ezen határozatok szerint alkotmányossági kontroll alá esik az, hogy az alapjogot korlátozó szabály igazolható-e az adott veszélyhelyzettel szembeni védekezés jegyében, aminek keretében az is vizsgálendő, hogy a támadott szabályozás alkalmas-e a különleges jogrend bevezetésére okot adó körülmények elhárítására, enyhítésére. Továbbá, az Alkotmánybíróság több korábbi döntésben úgy foglalt állást, hogy a rendeltetésellenes jogalkotás joggal való visszaélést valósít meg és a jogállamiság követelményébe ütközik (ld. pl. 31/1998. (VI.25.) AB határozat, 55/1993. (X.15.) AB határozat, 125/2008. (X.17.) AB határozat).
- (51) Az Alkotmánybíróság megjegyezte még mindezen felül azt is, hogy a különleges jogrend keretein belül történő jogalkotás arányossága szempontjából különös jelentősége van az időbeliségnek, tehát minél hosszabb ideig tart egy alapjog gyakorlásának felfüggesztése, annál erősebb indokra van szükség a korlátozás fenntartásához (23/2021. [VII. 13.] AB határozat). Ezen erősebb indokot azonban a jogalkotó ismétlődő jelleggel elmulasztotta feltárni, a sorozatos – rendszerint pár hónapos – hosszabbítgatásokkal folyamatosan bizonytalanságban tartva az Indítványozót és valamennyi érintettet is.

- (52) Fenti érvelés alapján az Árrendelet – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mert visszaélésszerű, önkényes jogalkotást valósítanak meg, hiszen a jogalkotó felhatalmazását túllépve járt el a jogalkotás során.
- (53) Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Abtv. az alaptörvény-ellenesség és az alapjogi sérelem vonatkozásában egyfelől azt követeli meg, hogy a bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály kerüljön alkalmazásra, másfelől azt, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérüljön, harmadfelől pedig a kettő közötti okozati összefüggést. Nem követeli meg ugyanakkor az Abtv. azt, hogy az Indítványozó Alaptörvényben biztosított joga vonatkozásában álljon fenn az alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége (illetve általában azt sem, hogy az alaptörvény-ellenesség alapjog vonatkozásában álljon fenn). Ilyen követelmény az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjában sem jelenik meg.
- (54) Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga már önmagában az Árrendelet alapján való bírsággal összefüggésben sérült, hiszen a bírság összege a tulajdonából elvonásra került (sérült továbbá az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga a releváns árukészletén fennálló tulajdon részleges, kártalanítás nélküli elvonása miatt is az alábbiakban kifejtettek szerint). Amennyiben az Árrendelet a visszaélésszerű veszélyhelyzeti jogalkotás miatt alaptörvény-ellenes, úgy az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán sérül, függetlenül annak megítélésétől, hogy az Árrendelet szerinti árszabályozás önmagában sérti -e a tulajdonhoz való jogot is.

ii. A tulajdonhoz való jog sérelme: az értékgarancia biztosításának hiánya

- (55) Az Árrendelet árszabályozást és forgalmazási kötelezettséget előíró rendelkezései – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joggal és sértik az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében rögzített, kisajátításra vonatkozó alkotmányos garanciákat is. Az Árrendelet szükségtelenül és aránytalanul, az értékgarancia követelményét megsértve korlátozza és elvonja Indítványozó tulajdonhoz való jogát, mivel arra kötelezi a felperest, hogy a tulajdonában álló meghatározott árukat meghatározott mennyiségben és meghatározott áron értékesítse.
- (56) Teszi ezt úgy, hogy az Árrendeletben meghatározott értékesítési ár alacsonyabb, mint az az ár, amiért az Indítványozó a terméket beszerzi, így a rendelkezési jog korlátozásán túlmenően a felperes tulajdona a beszerzési és értékesítési ár különbsége vonatkozásában elvonásra kerül, oly módon, hogy azért az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében meghatározott teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás nem kerül megfizetésre.
- (57) Igazolja ezt mindkét közigazgatási határozat, melyek a tényállás részeként elfogadták az Indítványozó azon nyilatkozatát, miszerint a "Grande" étolaj azért került az Árrendelet szerinti árat lényegesen meghaladó áron értékesítésre, mert az Indítványozó által használt szoftver a beszerzési árnál alacsonyabb árat nem enged rögzíteni és az Indítványozó elmulasztotta ennek a hatósági árra való korrigálását. Mindkét közigazgatási határozat rögzíti, hogy az árkülönbség 686 forint volt, ami egyben a beszerzési és a hatósági ár különbsége is a megállapított tényállás szerint. Ez azt jelenti, hogy pl. minden egyes hatósági áron értékesített "Grande" étolaj vonatkozásában az Indítványozó tulajdona legalább 686 forint erejéig elvonásra került annak figyelembe vétele nélkül is, hogy a forgalmazásnak a beszerzési áron felül is jelentős, konkrétan az adott termékhez rendelhető – mint pl. tárolás és szállítás költsége – és általános költségei vannak – úgy mint üzlet bérlete ill. amortizációs költsége, bolt üzemeltetési és munkaerőköltségek – amelyek a beszerzési ár alatti vagy ahhoz közeli hatósági ár előírása mellett nem tudnak megtérülni.
- (58) Másfelől nézve ezt azt jelenti, hogy az Árrendelet a panasz alapját képező konkrét közigazgatási perben elbírált tényállás esetében azt kívánta volna meg az Indítványozótól, hogy a tulajdonát képező Grande étolaj tulajdonjogát annak beszerzési árához képest 686 forinttal olcsóbban ruházza át, és mivel ezt adminisztratív hiba miatt nem tette, 250.000 forint illetve 450.000 forint bírság került vele szemben kiszabásra. Egyértelmű és vitathatatlan, hogy az Indítványozó tulajdona legalább részlegesen elvonásra

kerül az Árrendelet által bármiféle kompenzáció nélkül: ha betartja az Árrendeletet, akkor a beszerzési ár alatt való értékesítés miatt, ha nem tartja be, akkor a bírság miatt.

- (59) Az alkotmányos tulajdonvédelem az állam számára kötelezettséget jelent. Ezt a 481/B/1999. AB határozat a következőképpen határozta meg: „[a]z állam egyfelől - az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve - köteles tartózkodni a magán vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól [...]”. A 25/2015. (VII. 21.) AB határozat továbbá kimondja azt is, hogy az Alaptörvény védi a jogszabályok által meghatározott tartalommal és konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat, ezáltal a jogalkotónak kötelessége tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, melyek a tulajdonhoz való alapvető jog összetevői, így az Indítványozó saját tulajdonával való rendelkezési jogát is.
- (60) Az Alkotmánybíróság tulajdonhoz való jog sérelmére vonatkozó gyakorlata értelmében az Alaptörvény XIII. cikke két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot: védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, illetve védi a már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen (3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]).
- (61) Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy a tulajdon védelmére vonatkozik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott alapjog-korlátozási teszt, az ún. szükségességi-arányossági teszt. A tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a közérdekűséghez igazodik, azaz szükségesnek kell tekinteni a tulajdon korlátozását, ha annak célja a közérdek szolgálata. Az arányosság azonban ebben az esetben is szükséges követelmény, mely kisajátítás, illetve tényleges hatásaiban a kisajátításhoz hasonló más korlátozások, különösen a polgári jogi tulajdon egyes részjogosítványainak korlátozása esetében a korlátozással arányos kártalanítás biztosításának kötelezettségét rója a jogalkotóra (5/2021. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [21]).
- (62) A tulajdonjogot érintő korlátozások egyik fő csoportja a kisajátítás, mely az állam súlyosabb beavatkozása a tulajdonjogba, mert ez a tulajdon feletti rendelkezési jogosultságokat teljes egészében megszünteti. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezések az Indítványozótól megvonják azt a rendelkezési jogát, mely alapján Indítványozó egyénileg, saját tulajdonosi pozíciójából eredő érdekeinek megfelelően értékesítheti a tulajdonában álló termékeket. Azonban az alkotmányos tulajdonvédelmet az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint már az az állami beavatkozás is megalapozza, ha a tulajdon korlátozása nem éri el a kisajátítás mértékét, mégis lényegesen korlátozza a tulajdon tárgyát vagy a tulajdonos joggyakorlását. (20/2014. [VI. 3.] AB határozat)
- (63) Az Árrendelet termékeinek vonatkozásában, így a cukor és étolaj tekintetében is, a kereskedő köteles a jogalkotó által meghatározott kiskereskedelmi árat alkalmazni és köteles ezen termékeket a korábbi forgalomnak megfelelő mennyiségben árusítani. Ez a rendelkezés a fenti (56)-(57) bekezdésekben írtak szerint korlátozza az Indítványozó érintett termékeken fennálló tulajdonjogából, valamint az érintett termékek beszerzésére fordítható pénzeszközökön fennálló tulajdonjogából folyó rendelkezési jogot. Ugyanígy korlátozzák az Indítványozó tulajdonjogát az Árrendelet bírságot tételező rendelkezései is.
- (64) Az Alkotmánybíróság 5/2021. (II. 9.) AB határozatában megállapította azt, hogy a jogalkotónak kötelezettsége a kártalanítás biztosítása abban az esetben, ha a polgári jogi tulajdon egyes részjogosítványait, így a birtoklást, a használatot és hasznok szedését, valamint a tulajdonnal való rendelkezést jogszabályban korlátozza. A jogalkotó kötelezettsége, hogy biztosítsa az értékgaranciát, azaz a korlátozással arányos kártalanítást köteles előírni, ha a tulajdonos számára olyan tényleges és pénzben is kifejezhető hátrányt okoz, mely a tulajdonosi pozíciót hátrányosabbá teszi. Jelen esetben nyilvánvaló az, hogy az Indítványozó tulajdonához kapcsolódó részjogosítványait olyan mértékben korlátozzák, illetve keretek közé szorítják, mely a tulajdonosi pozícióját jelentősen hátrányosan érinti, illetve az étolaj és kristálycukor Árrendeletben előírt hatósági árakon történő árusítása tényleges és pénzben pontosan kifejezhető hátrányt, kárt okoz az Indítványozónak.
- (65) Indítványozó az árusított termékeken, továbbá az azok beszerzésére, illetve bírságok megfizetésére fordítható pénzügyi eszközökön polgári jogi értelemben is tulajdonjoggal rendelkezik, tehát egyben az alkotmányos tulajdonvédelem is alkalmazható ezekre.
- (66) Fenti érvelés alapján az Árrendelet támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való jogot és az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésben foglalt

kisajátítás alkotmányos garanciáit, mert korlátozzák, illetve elvonják Indítványozó alkotmányos tulajdonhoz való jogát. A támadott rendelkezések nem felelnek meg a szükségességi-arányossági teszt és az értékgarancia követelményének sem.

iii. A vállalkozáshoz való jog és a szerződési szabadság megsértése

- (67) Az Árrendelet rendelkezései – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – ellentétesek az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében és az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésben foglalt vállalkozás szabadságával. Az Árrendelet nem csupán szükségtelen és aránytalan módon korlátozza a vállalkozás szabadságához való jogot, hanem annak lényeges tartalmát is kiüresíti.
- (68) Az Alkotmánybíróság az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában mondta ki, hogy a vállalkozás joga annyit jelent - de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül -, hogy az Állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. Az Árrendelet a hatósági áron való értékesítés előírásával, illetve a termékek árusítandó mennyiségének meghatározásával a vállalkozáshoz való jogot olyan mértékben szorítja korlátok közé, melynek okán az alapjog lényege teljes mértékben elveszik, továbbá az Indítványozó vállalkozói tevékenységét ellehetetlenítik azáltal, hogy veszteséges működésre kényszerítik az Indítványozót. A vállalkozáshoz való jog nem csak a vállalkozás megkezdését védi, hanem a már megkezdett és folytatott vállalkozási tevékenységet is oltalomban részesíti (3194/2014. (VII. 15.) AB határozat; 3222/2019. (X. 11.) AB határozat).
- (69) A vállalkozás szabadsága magában foglalja azt is, hogy a vállalkozói tevékenységgel szabadon fel is lehessen hagyni, akár részlegesen is (például bizonyos termékek nem forgalmazásával). Az Árrendelet az Indítványozó ezen jogát is sérti, hiszen olyan forgalmazásra vonatkozó kötelezettségeket ír elő, melyeket Indítványozónak teljesítenie kell. Emiatt vállalkozásával az egyes érintett élelmiszerek árusítására vonatkozóan nem hagyhat fel anélkül, hogy magatartása a rendeletbe ne ütközne. Itt kívánjuk felhívni a tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét arra az időbeli anomáliára is, miszerint az Árrendelet a forgalmazási kötelezettséget Indítványozó azon áruházai számára írta elő, amelyek esetében 2021. október 15. napján az adott termék forgalmazása fennállt, figyelmen kívül hagyva, hogy 2021. október 15. napja után, de még 2022. január 14. (Árrendelet közlönyben történő közzétételének napja) illetve 2022. február 1. napja (az Árrendelet hatálybalépése) előtt – például a termék értékesítésének még a szabadon meghatározott áron való értékesítése mellett is veszteséges volta, a fogyasztók érdektelensége vagy bármely más ok miatt – az Indítványozó akár a forgalmazás beszüntetése mellett is dönthetett, nem ismervén a majdani jogalkotói szándékot. Az Árrendelet 2. § (1) bekezdése értelmében ugyanakkor – annak ellenére, hogy a termék forgalmazásának beszüntetéséről az Indítványozó korábban már jogszerűen döntött vagy dönthetett – ismételten forgalmazni, értékesíteni volt köteles a jogszabályi előírás szerint, függetlenül a megszüntetés okától. Mindezek eredőjeként a vállalkozás szabadsága oly mértékű korlátozást szenvedhetett, amelynek következtében a tevékenységgel való felhagyás lehetősége sem létezett, sőt, a korábban jogszerűen befejezett forgalmazás újraélesztését is kötelezővé tette az Árrendelet 2. § (1) bekezdése, amely nem tekinthető sem arányosnak, sem szükségesnek.
- (70) A vállalkozás jogának korlátozása a fogyasztók élelmiszerekkel való ellátásával sem indokolható, hiszen Magyarországon nem volt a jogszabály hatálya alatt élelmiszerhiány, vagy egyéb olyan helyzet, amely megalapozná az élelmiszerek árusítására való kötelezést a jogalkotó részéről.
- (71) Az Alkotmánybíróság a 3004/2024. (I. 12.) AB határozatban kialakította a vállalkozáshoz való jog veszélyhelyzeti korlátozásának vizsgálatára irányadó tesztjét.
- (72) A teszt első lépéseként azt kell megállapítani, hogy az Árrendelettel történt-e beavatkozás a vállalkozáshoz való jogba. A korábbiakban kifejtett indokolás alapján kétségtelenül megállapítható, hogy az Árrendeletben előírt kötelezettségeken keresztül a jogalkotó beavatkozott az Indítványozó vállalkozáshoz való jogának érvényesülésébe.
- (73) Második lépésként az vizsgálandó, hogy a vállalkozáshoz való jog korlátozásának van-e legitim célja. Az Árrendelet célja a koronavírus járványra, majd az Ukrajnában kialakult fegyveres konfliktusra tekintettel Magyarországon kialakult veszélyhelyzet kezelése. Ezzel összefüggésben legitim cél nem azonosítható, mivel a visszaélészerű jogalkotás kapcsán előadottak szerint a rendelkezés nem a koronavírus járványra, majd az Ukrajnában kialakult fegyveres konfliktusra, ezek következményeire

irányul, hanem jóléti célokat szolgál. Feltéve, de meg nem engedve, hogy az alapvető élelmiszerekhez alacsony áron való hozzáférés legitim célnak tekinthető a koronavírus járvány, majd az Ukrajnában kialakult fegyveres konfliktus viszonylatában, a vállalkozáshoz való jog Árrendelet szerinti széleskörű korlátozása akkor sem legitim célt szolgál. Az Árrendelet szabályait ugyanis minden adott termékfajtájú termékekre alkalmazni kell, holott az alapvető élelmiszerekhez alacsony áron való hozzáférés már egy termékfajta egyetlen termékére vonatkozó előírással megvalósulna, így észszerű indok nélkül terjed ki a szabályozás a meghatározott termékfajtájú termékek teljes körére. Ugyancsak nem legitim cél más költségére jóléti juttatást biztosítani az arra rá nem szoruló vásárlók számára is, ide értve a rá nem szoruló természetes személyeken túl a vállalkozások kiszolgálását is, amit az Árrendelet alapján ugyanúgy kötelező.

- (74) A teszt harmadik lépése annak a megállapítása, hogy a vállalkozáshoz való jog korlátozása alkalmas-e a meghatározott legitim cél elérésére. Indítványozó szerint a korlátozás nem alkalmas erre, ugyanis az Árrendelet előírásai veszélyhelyzetre és következményeire nem jelentenek megoldást, ezért alkalmazása nem indokolható.
- (75) A teszt utolsó lépéseként azt is vizsgálni szükséges, hogy a korlátozás arányos -e, az elérhető előnyök az okozott hátrányokat meghaladják -e. Az Indítványozó álláspontja szerint ez nem állapítható meg. A jogszabályban rögzített cél elérésére való alkalmasság eleve vitás, aminek tükrében bármiféle előny csak feltételezés szintjén állapítható meg, miközben az okozott hátrány valós, kézzelfogható és biztos veszteség az Indítványozónak. De ha a jogszabályban rögzített céltól eltekintve szociális intézkedésként vizsgálánk az Árrendeletet, akkor is erre jutnánk, mert a rá nem szoruló vásárlók vonatkozásában a közérdek szempontjából értelmezhető előny nem keletkezik, ami szembeállítható volna a már említett hátrányokkal. A rászorulóknak olcsó alapvető élelmiszerekkel való ellátásának a társadalmi összköltséget tekintve az Árrendelet szerinti megoldás az egyik lehető legkevésbé gazdaságos módja.
- (76) Mindennek megfelelően Indítványozó szerint a vállalkozáshoz való jog Árrendelet általi korlátozása nem felel meg a szükséges alapjog-korlátozási teszt feltételeinek, így a vállalkozáshoz való jog korlátozása nem lehet indokolt.
- (77) Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének korlátozása kapcsán az Alkotmánybíróság a 3248/2014. (X. 14.) határozatában lefektette, hogy *"az államnak egyes gazdasági feltételek bevezetésével, átalakításával kapcsolatos jogalkotó tevékenység nyilvánvalóan csak alkotmányos korlátok között történhet, az nem válhat öncélúvá, vagy nem irányulhat valamely gazdasági szereplő ellehetetlenítésére."*
- (78) Az Alkotmánybíróság gyakorlatának megfelelően a szerződési szabadság a vállalkozás szabadágához való joghoz kapcsolódik.
- (79) Az Indítványozó szerződési szabadságát is hátrányosan érintik az Árrendelet jelen panaszban támadott rendelkezései. Ezen rendelkezések szerződéskötési kötelezettséget rónak az Indítványozóra, mint eladóra azáltal, hogy a vevőkkel nem szabadon köthetnek szerződést az adott termékek vonatkozásában, hanem meg kell felelniük az Árrendelet árazási és mennyiségi előírásainak. Indítványozó eladóként nem választhatja meg, hogy milyen szerződést köt, ezáltal saját üzleti akaratát és érdekeit kényszerű figyelmen kívül hagyni a jogalkotó korlátozásai miatt. Emellett az Indítványozó vevőként is kényszerhelyzetbe kerül, ugyanis beszerzési kötelezettségének a vevők kiszolgálása és saját működése érdekében eleget kell tennie, viszont az Árrendelet mennyiségi követelményei miatt vevőként sem választhatja meg, milyen szerződést kíván kötni és milyen tartalommal a mennyiségre vonatkozóan, azaz ebben a formában is sérelmet szenved szerződési szabadsága. Ez a szerződési szabadság teljes kiüresedéséhez vezet.
- (80) Szintén a 3004/2024. (I. 12.) AB határozatban az Alkotmánybíróság elkülönítette a szerződési szabadság korlátozásának megengedhetőségével kapcsolatos vizsgálat lépéseit, figyelembe véve az ún. észszerűségi tesztet is.
- (81) A teszt első lépése annak megállapítása, hogy történt-e beavatkozás a szerződési szabadságba. A jogalkotó beavatkozása egyértelműen megvalósult az előbbieken kifejtett érvelésnek megfelelően.
- (82) A teszt második lépése alapján azt kell megállapítani, hogy a beavatkozásnak tárgyilagos mérlegelés szerint volt-e észszerű indoka, mely különösen a közérdekkel alátámasztható, vagy pedig önkényes volt a beavatkozás. Indítványozó szerint a szerződési jogba való beavatkozás az Árrendelet rendelkezéseivel

közérdekkel nem alátámasztható, észszerű indok alapján történt a vállalkozáshoz való jog és a visszaélészerű veszélyhelyzeti jogalkotás kapcsán már kifejtettek szerint.

- (83) A teszt utolsó, harmadik lépése pedig az, hogy megállapítható legyen, hogy a beavatkozás alkalmas volt a cél elérésére. Tekintettel arra, hogy a szerződési szabadság korlátozása nem nyújt megoldást a veszélyhelyzetre, ezért a beavatkozás alkalmatlan a cél elérésére.
- (84) Mindennek fényében Indítványozó véleménye szerint a szerződési jogba való beavatkozás nem felel meg a megengedhetőséggel kapcsolatos vizsgálatnak, ezért alkalmazása alkotmányosan nem alátámasztott.
- (85) Fenti érvelés alapján az Árrendelet támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében és az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozás szabadságát azáltal, hogy önkényesen beavatkozik az Indítványozó által kötött magánjogi szerződésekbe, valamint olyan értékesítési kötelezettséget ró az Indítványozóra, mely vállalkozásként való működésének ellehetetlenülését alapozza meg.
- (86) A jelen alponthan foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz akkor is alapos lenne, ha a vállalkozáshoz való jogot ill. szerződési szabadságot nem tekintenénk alapjognak. Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga már önmagában az Árrendelet alapján való bírságolással összefüggésben sérült, hiszen a bírság összege a tulajdonából elvonásra került (sérült továbbá az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga a releváns árukészletén fennálló tulajdon részleges, kártalanítás nélküli elvonása miatt is a már kifejtettek szerint). Amennyiben az Árrendelet az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében és az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésben foglaltak megsértése miatt alaptörvény-ellenes, úgy az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán sérül.

iv. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme

- (87) Az Árrendelet rendelkezései – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetéstől mentes elbánáshoz való jogot. A rendelet bármilyen észszerű indok nélkül különbözteti meg az egymással összehasonlítható piaci és gazdasági helyzetben lévő kereskedőket.
- (88) Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma megilleti a jogi személyeket, így az Indítványozót is (21/1990. (X. 4.) AB határozat). A meg nem engedett megkülönböztetés egyfelől a természetes személyek és jogi személyek szélesebb összefüggésében, másfelől a jogi személyek közötti különbségtételben nyilvánul meg (34/1992. (VI. 1.) AB határozat).
- (89) Az Árrendelet – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – csak az üzletben vagy bevásárlóközpontban folytatott kereskedelmi tevékenységre és a csomagküldő kereskedelemre terjed ki. A szabályozás szempontjából – különös tekintettel arra, hogy a koronavírus járvánnyal majd a háborúval összefüggő veszélyhelyzeti jogalkotásról van szó – azonban ezekkel a kereskedelmi formákkal minden szempontból összehasonlítható helyzetben vannak az egyéb értékesítési formák, pl. a piacokon való értékesítés. Nyilvánvaló ugyanis, hogy pl. a koronavírus járvány megelőzése, elhárítása stb. szempontjából teljességgel közömbös, hogy valaki üzletben vagy piacon vásárol cukrot vagy étolajat. Megjegyzendő, hogy az Árrendellel érintett termékek egy része és a jelen alkotmányjogi panasszal érintett termékek mindegyike (kristálycukor, étolaj) tipikusan az élelmiszeripar által előállított termék, amelyet a más kereskedelmi formákban árusító személyek ugyanúgy kereskedőként árusítanak, tehát pl. nem saját termelésű cukrot, lisztet, étolajat árusítanak. Az Árrendelet a kötelezett kört a kötelezett körbe nem eső kereskedőkkel szemben hátrányosan különbözteti meg, részükre – veszteséget okozó – plusz kötelezettségeket ír elő. Ekként fordulhatott elő az, hogy az Árrendelet alá nem tartozó kereskedő az Indítványozónál hatósági áron beszerzi a terméket, majd ezt meghaladó áron értékesíti azt.
- (90) Továbbá az Árrendelet hatálya alá tartozó kereskedőket hátrányosan megkülönbözteti az ugyancsak üzletben vagy bevásárlóközpontban ill. csomagküldő tevékenységként nem élelmiszer jellegű termékekkel kereskedelmet folytató személyekkel szemben, részükre – veszteséget okozó plusz kötelezettségeket ír elő más kereskedőkhöz képest. Az Árrendelet ezen nem élelmiszert értékesítő kereskedőkre nem terjed ki, holott az emberek létszükségleteihez, alapvető igényeihez nem csupán

élelmiszerre van szükség, hanem a ruházkodás, tisztálkodás például hasonlóképpen elengedhetetlen a mindennapi élethez.

- (91) Belátható, hogy az Állam a tulajdonhoz való jogot és a vállalkozás szabadságát nem egyenlő feltételekkel biztosítja az egymással összehasonlítható helyzetben lévő kereskedőknek azzal, hogy a szabályozás nem egységesen vonatkozik rájuk, és így az Indítványozó hátrányos megkülönböztetésben részesül. Ezért az Árrendelet rendelkezései – így a perben alkalmazott 1. § (2) és (3) bekezdései is – sértik az Indítványozó Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében biztosított jogát.
- (92) Másrészt, az Árrendelet támadott rendelkezéseinek tárgyi hatálya csak bizonyos élelmiszerekre terjed ki. A szabályozás szempontjából azonban ezen élelmiszerek gyártóival, termelőivel minden szempontból összehasonlítható helyzetben vannak a hasonló, az Árrendelet hatálya alá nem tartozó, élelmiszer termékeket gyártó, termelő személyek. Így pl. minden lényeges szempontból egyezik a napraforgóolajat és repceolajat előállítók helyzete, amely utóbbiak termékei olyannyira helyettesítői a napraforgóolajnak, hogy épp a panasszal érintett 2022. évi időszakban a NÉBIH lehetővé tette, hogy az élelmiszer előállítók a napraforgóolajat anélkül helyettesítsék repceolajjal, hogy a csomagoláson szereplő jelölést módosítsák⁷. Utóbbiakat az Árrendelet támadott rendelkezései mégis hátrányosan megkülönböztetik, mert azzal, hogy az Árrendelet hatálya alá tartozó termékekre mesterségesen alacsony hatósági árakat írnak elő, az Árrendelet szerinti élelmiszerek forgalmát mesterségesen növelik és az egyéb élelmiszerek forgalmát mesterségesen csökkentik. Ez a hátrányos megkülönböztetés az Árrendelet alapján való bírságolással összefüggésben az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való jogát akkor is sérti, ha az alaptörvény-ellenesség ebben a vonatkozásban nem az Indítványozó hátrányára áll fenn.

v. Az egészséghez való joggal kapcsolatos állami kötelezettségek megsértése

- (93) Az Árrendelet rendelkezései – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – ellentétesek az Alaptörvény XX. cikk (1)–(2) bekezdésében foglalt egészséghez való joggal, és az ennek előmozdítására hivatott állami intézményvédelmi kötelezettséget is megsértik.
- (94) Ez alapján az Állam az egészséges élelmiszerekhez való hozzáférés biztosítására köteles az Alaptörvény szerint.
- (95) Ehhez képest az Árrendelet – így az 1. § (2) és (3) bekezdései és 2. § (1) bekezdése is – olyan élelmiszertermékeket kedvezményez – pl. cukor, étolaj – amelyek használatát más jogszabályok épp háttérbe kívánják szorítani ill. fogyasztásukat csökkenteni kívánják. Ilyen más jogszabály – többek között – a „népegészségügyileg nem hasznos élelmiszerek”-re vonatkozó népegészségügyi adóról szóló 2011. évi CIII. törvény, melynek értelmében több termék kifejezetten a cukortartalma miatt adóköteles, ehhez képest maga a "Kristálycukor (fehér cukor)" is az Árrendelet hatálya alá esik. Emellett példaként említhető a közétkeztetésről szóló rendelet (37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet), amely szintén szigorú szabályokat határoz meg a cukor és zsiradék fogyasztására az egészséges táplálkozás irányelveit követve.
- (96) Nem tekinthető közérdeknek, hogy kifejezetten egészségtelennek tekintett és emiatt adóztatott termékek folyamatosan mesterségesen alacsony áron legyenek hozzáférhetőek a magyarországi élelmiszerboltok túlnyomó többségében.
- (97) Az Árrendelettel érintett termékek vonatkozásában a jogalkotó a tartósan alacsony mesterséges árazással, illetve a készleten lévő mennyiség növelésének előírásával kifejezetten ezen élelmiszerek fogyasztására ösztönzte a vásárlókat, mely intézkedése szemben áll az Állam alkotmányos kötelezettségével, és az egészségtelen élelmiszerek túlfogyasztását eredményezhetik.
- (98) Ezen felül az Árrendelet támadott rendelkezései a fogyasztókat az egyoldalú táplálkozásra motiválják, ugyanis az alacsony áron elérhető, nagy mennyiségben vásárolható élelmiszerek könnyen hozzáférhetőek a társadalom széles rétegében, a szükségleteket meghaladóan, a túlfogyasztást ezzel elősegítve, holott a változatos és kiegyensúlyozott étrend elősegítése népegészségügyi cél (ld. pl. a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendeletet). Az Árrendelet egyoldalú étrend kialakítását segítő rendelkezései

⁷ Ld.: <https://portal.nebih.gov.hu/osszetevo-helyettesites>

ellentmondanak az Állam Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében írt kötelezettségének, és a jövőre tekintettel növelhetik a különböző egészségügyi kockázatok előfordulását, amely kockázat szintén ellentétes az Állam Alaptörvényben foglalt kötelezettségével.

- (99) Továbbá az Árrendelet által előírt hatósági ár és forgalmazási kötelezettség gyengébb minőségű termékek értékesítésére vezet. Ennek oka egyrészt, hogy a jellemzően a beszerzési ár alatt maradó hatósági ár a gyengébb minőségű és ezért olcsóbb termékek forgalmazását indokolja. Másfelől, az előírt nagyobb mennyiségű készlethez és annak forgalmazásához szükséges az élelmiszerek széleskörű beszerzése, mely magában foglalja a gyengébb minőségű termékeket is. A gyengébb minőségű élelmiszerek forgalmazásának elősegítése is ellentmond az Állam Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében írt kötelezettségének az eddigi indokolást figyelembe véve.
- (100) Fenti érvelés alapján az Árrendelet támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény XX. cikk (1)-(2) bekezdéseiben foglalt egészséghez való jogot és az Állam intézményvédelmi kötelezettségét. Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga már önmagában az Árrendelet alapján való bírságolással összefüggésben sérült, hiszen a bírság összege a tulajdonából elvonásra került (sérült továbbá az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga a releváns árukészletén fennálló tulajdon részleges, kártalanítás nélküli elvonása miatt is a már kifejtettek szerint). Amennyiben az Árrendelet az Alaptörvény XX. cikk (1)-(2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt alaptörvény-ellenes, úgy az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán sérül és az alkotmányjogi panasz ezen a címen is alapos.

vi. A tisztességes verseny feltételeinek sérelme

- (101) Az Árrendelet rendelkezései – így az 1. § (2) és (3) bekezdései – sértik az Állam Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében foglalt, a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítására, az erőfölénnyel való visszaéléssel szembeni fellépésre és a fogyasztók jogainak védelmére vonatkozó kötelezettségeit. Az Árrendelet támadott rendelkezései erőfölényes helyzetet alakítanak ki, illetve erősítenek meg a kereskedők beszállítói javára, továbbá kifejezetten a fogyasztói érdekekkel ellentétes vásárlói környezetet teremtenek.
- (102) Az állam feladata az Alaptörvényből kifolyólag, hogy biztosítsa a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. A tisztességes versenyt sértő magatartások, illetve cselekményekhez kapcsolódóan az erőfölénnyel való visszaélést emeli ki az Alaptörvény, méghozzá olyan magatartásként, amellyel szemben feltétlenül fel kell lépnie az Államnak. Mindemellett a fogyasztók jogait is biztosítani kell az Államnak, hiszen a tisztességes verseny mellett is sérülhetnek ezek a jogok.
- (103) A hatósági ár előírása bizonyos termékekre vonatkozóan hátrányos pozícióba szorítja a kereskedőket és a jogalkotó maga teremti meg az erőfölénnyel való visszaéléshez a jogi környezetet az érintett kereskedők hátrányára. Egyrészt, mivel ahhoz, hogy a kereskedők kötelezettségüknek megfelelően az előírt áron a termékeket árusítani tudják, azokat a beszállítóktól be is kell szerezniük. Ebből fakadóan a beszállítók visszaélhetnek a termékek árazásával a kereskedőkkel szemben, ez pedig egyértelműen erőfölényes helyzetet teremt. A tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 21. §-a rendelkezik a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésről, mely jogszabályhely a) pontja értelmében visszaélésnek minősülhet az üzleti kapcsolatokban tisztességtelen vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni. A jogalkotó az Árrendelettel kifejezetten az ilyen jellegű magatartásra teremt lehetőséget a beszállítóknak, akiknek az árait, szállítási kötelezettségeit semmilyen formában nem szabályozza.
- (104) Az 5/2021. (II. 9.) AB határozat alapján „*gazdasági erőfölény - mint versenyjogi fogalom - elsősorban nem abban fogható meg, hogy egy vállalkozás a vele polgári vagy más jellegű jogviszonyban álló céggel szemben kedvező, esetleg privilegizált pozícióban van, hanem lényege a független piaci viselkedés lehetősége*”. Mivel az Árrendelettel alapján az indítványozó köteles az adott terméket meghatározott áron értékesíteni, a termékeket be is kell szereznie az értékesítési kötelezettség teljesítéséhez. A kiskereskedőnek nincs választási lehetősége a termékek beszerzésére vonatkozóan, így alkupozási hiányában nincsen lehetősége független piaci viselkedésre, kiszolgáltatott helyzetbe kerül az Indítványozó a beszállítókkal szemben. Emiatt tehát a jogalkotó olyan feltételeket teremt, melyek

veszélyeztetik a tisztességes versenyt és teret adnak az erőfölénnyel való visszaélésnek olyan módon, hogy a beszállítók kihasználhatják az Árrendelet támadott rendelkezéseit a saját javukra, így tisztességtelen, visszaélésszerű árakat szabhatnak meg az érintett termékek vonatkozásában.

- (105) Az Árrendelet ugyancsak tisztességtelen versenyfeltételeket teremt az Árrendelet szerinti és azzal versengő termékek (pl. napraforgóolaj és repceolaj) termelői viszonylatában. E körben utalunk a fenti (92) bekezdésben kifejtettekre.
- (106) Az Állam köteles a fogyasztók jogainak védelmére is. A fogyasztói jogok védelme a fogyasztó és a vállalkozás közötti aszimmetrikus helyzetek (információ, érdekeltség) jogi ellensúlyozását jelenti és nem azonosítható a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelmével, különösképpen azzal nem, hogy a fogyasztók egyes termékeket mesterségesen alacsony áron és mesterségesen megnövelt készletekből vásárolhassanak meg.
- (107) A fogyasztók jogainak védelme viszont magában foglalja azt, hogy a fogyasztók védelmet élvezzenek a fogyasztói döntéseik tisztességtelen befolyásolásával szemben. Indítványozó álláspontja szerint mesterségesen alacsony hatósági árak előírása sérti a fogyasztók ezen jogát, mert eltéríti fogyasztói döntéseiket és keresletüket a mesterségesen alacsony áron tartott termékek felé irányítja, melyek részben egészségtelenek is. Az árszabályozás továbbá a választék csökkenése, a mesterségesen alacsony ár pedig a hozzáférhetőség csökkenése irányába hat, amik legalább olyan súlyú gazdasági érdekei a fogyasztóknak, mint az, hogy alacsony áron vásárolhassanak.
- (108) Mindezek alapján az Árrendelettel az Állam nem tesz eleget annak az Alaptörvényből fakadó kötelezettségének, miszerint biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit és fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben valamint védi a fogyasztók jogait. Ezzel az alaptörvény-ellenes jogszabállyal okozati összefüggésben az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga már önmagában az Árrendelet alapján való bírságolással összefüggésben sérült, hiszen a bírság összege a tulajdonából elvonásra került (sérült továbbá az Indítványozó Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való joga a releváns árukészletén fennálló tulajdon részleges, kártalanítás nélküli elvonása miatt is a már kifejtettek szerint). Ez pedig a jelen alkotmányjogi panaszt önmagában is alapossá teszi.

4. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

- a) Nyilatkozat a jogorvoslatokról és a panasszal támadott Alaptörvény-ellenes jogszabályt alkalmazott egyedi bírói döntés végrehajtásának felfüggesztéséről

- (109) A panaszolt határozattal szemben az indítványozót rendes jogorvoslat nem illeti meg, rendkívüli jogorvoslatot pedig nem kezdeményezett.
- (110) Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntéssel összefüggésben felülvizsgálati vagy perújítási eljárás nincs folyamatban.
- (111) Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés végrehajtásának felfüggesztését az indítványozó nem kérte.

b) Ügyvédi meghatalmazás

- (112) Az Indítványozó jogi képviselője a jelen alkotmányjogi panasz eljárásra vonatkozó ügyvédi meghatalmazást I/1. sz. alatt csatolja. Előadjuk, hogy a meghatalmazás "bíráson kívüli jogorvoslati eljárásban" illetve "perrendtartáson kívüli és egyéb jogorvoslati eljárásokban" kitételei kifejezetten az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkoznak.

c) Nyilatkozat az Indítványozó adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

- (113) Az Indítványozó a nevének és adatainak közzétételéhez nem járul hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata

- (114) Az érintettség igazolására I/2. sz. alatt csatoljuk az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletet.

Kelt: Budapest, 2024. május 3.

dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán
ügyvéd
Hegymegi-Barakonyi és Fehérváry
Baker & Mckenzie Ügyvédi Iroda

képviselőként